

Tandori Dezső

Pozi- és nega- tévutak

Esszénovella

I

Amiről ezúttal szó lesz, egyetlen egyszer mondom csak el – itt –, csupán bevezetőben kell alapfogalmakra kitérnem.

II

Keservesen, ha szorongva nem is: így készültem Bécsbe.

Szorongva nem, lévén hogy csaknem biztosra vettem, minden ugyanolyan kellemetlen lesz (nem Bécs részéről, hanem a részemről), mint most már megannyiszor. Sőt, némely mellékkörülmények kellemetlenre-fordulásától is tartottam.

III

Igazam lett? Vagy mégsem?

Ebben a cseppnyi (Duna-csatornából vett vízcseppnyi, mondjuk így, az utolérhetetlen Heimito von Dodererrel szólva, szellemünkben), igen ebben a pár tucat lépcsőfokjárásnyi (Doderer: A Strudlhof-lépcső) történetben ott van mindaz, amit rólam tudni ugyan továbbra sem érdemes, de továbbra is érdekesebb (ezt tudni „mind”), mint azt a sok jóindulatú, közömbös, téves, felületes természetű mindenfélét. Ha magammal foglalkozom: 1./ mert nem akarok mások felségterületeire lépni, indiszkrét lenni stb.; 2./ mert még mindig magamról van a leghitelesebben tudomásom; 3./ mert így senki sem hiszi, hogy valami gyakorlatian közhasznút hall (s én sem esek ilyesmik megcélzásának kísértésébe).

Vásároltam még 1999-ben, nyáron, Maisons-Laffitte-ben (Párizs környékén, lóversenyt igazi pályán, élőben talán életemben utoljára látogatván) egy fura kockás füzetet. Kisfüzet, középfüzet, kék. Sokáig hordoztam táskámban, foltos lett mindenféle levektől (vizek, borok), keveset írtam lapjaira. Most Bécsben aztán előkotortam, ebbe a kék füzetbe jegyzeteltem fekete rosttollal. Jó kemény volt a hegye. A betűket ábdáb róttam, a helytel nem takarékoskodtam. Így is csak idehaza, két napnyi Bécs után telt be az irka. Mielőtt túl sok pótlapot dugdosnék bele, nekiülök, megírom ezt. Ahol lehet, követem a füzetbéli – magam szempontjából: rájövési, „megismerési” – sorrendet. Számos helyütt bővítenem kell, kiegészítésekkel muszáj élnem majd.

Nem a teljesség kedvéért.

Hanem mert a füzetbe róttak meglehetősen az úgynevezett életemet mutatják. Ez pedig itt: írás mégis, nem „az életem”.

Remélem, mindazonáltal azt mutatja majd: íme, ez volt 2001 tavaszának-nyarának fordulóján ez az illető. Aki ezt írja itt. S nemcsak épp most volt (voltam) ilyen, hanem általában és sokszor hajlott rá, hogy ilyen legyen/legyek. Hajlottam rá. Ne ügyletlenkedjünk azonban sokat.

Ott tartottunk: kétségekkel mentem Bécsbe. Csomagolván nem is beszéltem erről idehaza. Idehaza jól tudható, ha valamiről ennyire nem beszélek, még csak nem is szídom, nem nyavalygok róla, vele: akkor a legrosszabbakról van szó.

Ahogy én láttam, e két nap Bécsmet illetően a legrosszabbakról volt szó. Erre kérdeztem az imént: s végül igazam lett?

A fentebbi bővítésekkel (ilyesmi vagyok etc.) erről szól ez itt majd.

IV

Persze, ha úgy vesszük, joggal „tartunk” valamitől, én itt ettől is tartok. Hogy a semmiből mintegy – elő kell kanyarítanom egy önmagában teljességgel érthető, saját jelentésén túl valamit „sugalló”, netán nyitva maradó, kérdésekkel ránk „néző” egészet.

Bécsből másképp, másért tartottam.

Nyomban akkor vegyük így: mi az, hogy „Bécs”. Egy közeli hely, ahová mégis megyek. Mi az, hogy „mégis”? Máshova nem járok. Hogyan járok Bécsbe? Csak úgy. Vonattal. Egyedül. Nem látogatok Bécsben senkit, semmit, a múzeumokat rég elhagytam, Bécsben így vagyok: két napra távol a mindenkori környezetemtől, Budapesttől, ahol egyrészt keservesen bírom, másrészt egészen természetesen, hiszen itt kell lennem. Itt is alig járok valahová. Bevásárolni... de ezt később részletezhetem csak. Szénhidrátartalom nélküli ételeken kívül csak madarunknak, Totyinak veszek ezt-azt. Salátát, krumplit, kölest, egészen kis kenyeret. (Vagy az én magam virslilevéséhez, szintén egész kicsit.) Bécsben igen egyszerű, de jó helyen lakom, ottani és itthoni viszonyokhoz képest is roppant olcsón. A repülőjegyek számomra még épp megfizethetőek volnának, ám érdemben inkább nem. Sokat repültem, voltam, ahol voltam... és ahányszor, annyiszor... és nem vágyom többé ezekre a helyekre.

Az első pont ez volt; mert hogy szinte betegesen pontosan foglaltam, mitől rettegek Bécs-plusz-énemmel kapcsolatosan. (Randa szó, de legyünk tömörek.)

1./ a csomagolás, az esti elalvás kicsit megalázó felhangjaitól, hogy akkor-hát-nekem-megint-valahova-mennem-kell apró-cseprő pesti-budai intéznievalóim színterein „túlra”. Ehhez föl muszáj kelnem, némán, mert hogy tőröm csak az egészet, el kell távoznom hazulról, a taxiban művi beszélgetést kell folytatnom, újságokat kell vennem az utálva unt pályaudvaron az útra, újságokat, melyeket csaknem négyzetcentire kiolvasok (már a számomra egyáltalán elviselhető, „érdekes” témakörökből), megkeresem vonatomat... és így tovább.

2./ Az utazás, kifelé fülkében, borzalmakkal fenyeget: útitársaim lesznek. 1993 óta gyakorlatilag utaim 95%-a során nem voltak fülkétársaim. Életemet, főleg, ha madarammal kettesben vagyok itthon, pár telefont és postást, postát, üzletek eladóit stb. leszámítva teljes csendben élem... erről is később. Az út unalma elverhetetlen. Az időt itallal is beoszthatom, cigarettával. Most úgy döntöttem, italt – rég nem viszek! – nem viszek, összesen egy doboz cigarettát vettem. Idehaza nem dohányzom. (A lakásban soha, a városban hónapok óta nem.) A cigarettára valójában sosem szoktam rá. 1993-96 között, amikor csaknem három évig egy korty italt sem fogyasztottam, s ezért-e, egyébért, 57 és fél kilóra lefogytam, s ezzel sokáig nagyon boldog voltam, az ital híján vad cigarettázásban kezdtem. Londonban néha – hajnali unalom – reggel nyolcig már egy pakli piros Szimfit elszívtam. Aztán délutánig semmit, majd megint egy paklit. Ebből jól érezhettem, nem vagyok a cigaretta rabja. Most már hónapok óta egy szálat sem szívtam. Bár unom magam a városban (jáván), cigarettával nem „aprózom”, nem teszem elviselhetőbbé időm. Erről is később. Dühített, hogy nekem

akkor a vonaton cigarettázással és szórakoztatónak nevezett olvasmányokkal kell foglalkoznom.

3./ Rettegtem bécsi életmódomtól. Senki ne képzeljen semmi rémségeset. Semmiféle hitványságokat. Csak mert Bécsben újabban iszonyatos unom magam – olykor könyvekért, valaminek a megbeszélésére ki *kell*t mennem, sokszor azonban „csak úgy” bedőltem a csalfa reménynek: megkönnyebbülés lesz a helyváltoztatás... várjunk ezzel. Igen, fejezzük be. Csak mert iszonyatosan lassan telik az idő, s mert régi nagy városjáró erőm s kedvem rég oda, igen, hol vannak már a londoni-párizsi 32-35 km-es háromnegyed-maratonok, e gyaloglások (egy nap, persze), igen, meg mert beidegződött, végigiszom egy-egy deci, bocsánat, Bécsben 1/8 erejéig, borról van szó, a napot, majd délután, mikor esetleg löversenyirodán fogadok, vagy csak versenyközvetítéseket nézek Angliából és Franciaországból, netán Írországból, még gyakrabban kapkodom be az 1/8-okat, és ennek semmi értelme, fölöslegesen eszem is, mert a bor éhessé tesz.

4./ Mindez ráadásul pénzbe kerül, s mert a lovizásból is elegendő lett, nincs rá esélyem, hogy legalább 50-80% erejéig, esetleg teljesen visszanyerjem a kiadásaimat; itthon a pénz igen apró adagokban, rémesen rossz honoráriumok formájában jön... tisztelet a kivételes helyeknek... s némely helyek helyzete is nehéz, ám ez nem tartozik ide.

5./ Rettegtem a rossz alvásoktól utazás előtt; kint Bécsben a két napom közt, bár hosszan ágyban próbálok maradni, majd a hazautazásom előtti éjen is rosszul alszom. (Itthon jól! Erről is később.) Altatót veszek be. (Erről is...) A vonaton végig cigarettázom, unatkozom, felesleges magazinokat olvasok. A látványokat halálosan unom.

6./ Utána napokba kerül, míg kipihenem magam. Öregszem, fáradok ebből a szempontból.

7./ Ráadásul madárkámmal sem vagyok együtt. (Bár Totyi a feleségemmel, aki a madarakhoz ugyanúgy ért, mint én, remekül megvan. Mégis.)

Ezt így mind pontokba szedtem. Ismerőseimnek meséltem. Általánosítsunk: ha ismerősöknek olyasmiket beszélsz, amik nekik is teljesen érthetőek, nincs sok értelme a szájkoptatásnak. Ha másféléket mesélsz, reménytelennek érezheted, ők unhatják, ismét semmi értelme annak, hogy fáradozol. Másról beszélni viszont? Túl fontosak a magad bajai ahhoz.

V

Taxisommal a fölösleges beszélgetések egyikét lebonyolítva, simán kértem a pályaudvarra, vásároltam fölösleges újságokat, nem vettem ellenben a megbontott pakli mellé újabb csomag cigarettát, és éreztem, Bécsben sem lesz ilyen vágyam; legalább erre nem fogom költeni a pénzemet. Nem ittam egy kortyot se (előző nap dél óta), az útra nem vettem feleséket. Könyvemmel – az újságokat hamar elintéztvén – gyorsan telt az út.

Könyvemről még ennyit: rég olvastam utoljára detektívregényt. Ez most az volt. A házgondnoknak – ahol megszálok – sok könyvet viszek, antikvár műveket, szórakoztató és tanulságos olvasmányul. Kapcsolatunk kitűnő (egyébként is). Ezt a könyvet meg akartam tartani magamnak. Bonyolult meseszövevényű krimiszerző, valaha gyűjtöttem. Sőt, fordítottam is. (Sajnos – hála Istennek – nem Chandler.)

A cselekmény bonyolítását követni nem volt ezúttal igazi türelmem. A fenébe is! Hatvan oldal átolvasása – átfutása – után a fülke falához vágtam volna a kötetet. S mennyire nem volt igazam. És erre így jöttem rá – vagy erről jöttem rá? –: Bécsben elutasította a Rádió egy hangjátékamat. Jóbarátom, bécsi író, a Rádió munkatársa, évek óta rágta a fületem, adjak rádiójátékot. Megvártam, míg könyv alakban megjelent ez a Bécsnek alkalmas munkám, itt Pesten előadták, megértették... s minden olyan szerencsésen látszott alakulni Bécsben, hogy fordítójelölt is akadt, rendes férfiú, egy ismerősöm barátja, ott vacsorázott, családotul, emez ismerősöm nevét adtam meg bécsi „rádiós” íróbarátomnak, ő is azonnal telefonált, vacsoránál kapta őket, létrejött az előzetes megbeszélés, elkezdődött a fordítás, engem is be akartak vonni már így-úgy (aminek nem örültem nagyon!), s következett a hideg zuhany: a lelkes fordító telefonált, vége, kész. A Rádióban íróbarátom főnöke (állítólag) elolvasta az elkészült első tíz oldalt, majd kijelentette, ebből ő egy szót sem ért (egy hagyományos, a végén tisztázódó történetről volt szó, hagyományos, bár – na ja – bontásokkal feldolgozott történetről, ez az osztrákoknak sem túl nehéz nem lehetett, sem olyan nagyon „túl” nem lehetnek még az ilyesmin, értsd, hogy nekik már ómódi), s a hallgatóság sem fogja érteni ekképp, és íróbarátom is a főnök mellé zárkózott fel aztán, levelében, a fordító dühöng, marhaságnak tartja a Rádió viselkedését, ismétlem, szerinte a „főnök” talán el sem olvasta a részletet. Mindegy, íróbarátomnak azt a javaslatát, hogy legyen akkor a bécsi Rádióban egy amolyan igazi (véleményem szerint „majomkodós”) Tandori-est, amit (amifélet) mindenki rajongva szeret, elutasítottam.

Jó, hát a detektívregényről ez jutott az eszembe. Bonyolult cselekményszövevény, de a végén minden tisztázódik. Ha viszont valakinek nem kenyere, hát akkor nem.

Kötetlenül érkeztem Bécsbe, a Westbahnhofon elfogott az a kis mindig ünnepélyes, aztán otthonos érzés, szokásomtól eltérően a restiben nem ittam bort. Egy kortyot se.

VI

Átadtam az ajándékba hozott könyveket, megkaptam szép szobámat – magas emeleten, kertre néző, Bécs jelentős része látszik, tornyok, háztetők, templomok, magasházak –, a kert csupa lomb már, fenyőfák és óriási hársak, egyebek, és madarak: cinkék, miegymás. Hamarosan összekaptam magam, mentem „le” a városba. (A Strudlhof-lépcsőn. Szokásom szerint megvizeztem a csorgókút halfigurájának fejét. Ezt jószerecséhezónak tekintettem mindig.)

Cigarettára gyűjtöttem, félig – feléig – szívtam el, s repült. A másik szál is. De még ez is igaz: csak úgy félig-meddig szívtam. Akkor ezzel végeztünk. Tudtam, cigarettavásárlás nem lesz.

Könnyen lebeszéltem magam a könyvvásárlásról. Egy újabb Doderer. Jövő tavaszig ráérek vele. Borotvámba kést? (Kis Braun villany.) Ráérünk vele. Jövök én még Bécsbe... úgy talán kétszer még.

Holott szent elhatározásom volt, hogy nem.

Szokásos helyemre – 1/8-ra és újságotvasásra – nem tértem be, feleségemnek és Szuzsi kutyáknak megvettem a kinek-kinek járó csokit, az ajándékok ezzel nagyjából megvoltak... még pár csekélység, s akkor kész. Slattyogtam békésen, az unalom elviselhető volt. A „száraz” állapot kezdett természetesnek érződni. Ó, hát jártam én 1993-96 közt sokszor Bécsben úgy, hogy nem ittam. Akkor tejcokoládét rágtam. Elveri az étvágyat.

Éttermembe („bejzlimbe”) se tértem be.

Az Egyetemi Sarkon egy gyorsütőnél vásároltam egy zacskó szalmakumplit, olcsóbb és jobb az íze, mint... a nevezetes álló-ülő, de túl gépies szellemű „étteremben”. Ezzel megtömtem a pocakom... amúgy is felszedtem az elmúlt két év során, nadrágjaimmal bajok mutatkoznak, fogynom kell.

Éreztem: nem fogok inni Bécsben!

S ha ez igaz, és ha a szesz elhagyása hozzájárulhat a máj jobb működéséhez – nincs felpuffasztás, van zsíremésztés etc. –, akkor

szüret!

Ezt a témát is pontokba foglaltam, már jó ideje: miért hízó? 1./ Alig eszünk, zsírosat itthon soha, ettől bajosan. 2./ Keveset mozgok. Jó, de azért járok minden nap pár órát... ki tudja. 3./ „Egy olyan életkorban vagyok”. 4./ Olyan „idegállapotban” leledzem. Hát... erőltetett. 5./ A sok szesz. A sok-sok nem valami jó szesz. Lásd: a máj működése, egyebek. Visszagondoltam régebbi időkre. Két évtizeddel ezelőtt, fotóim is mutatják, sovány voltam, bár sört, vodkát, bort összevissza ittam. Dolgozni is jól tudtam. S akkor fogytam le olyan soványra, hogy kamasznadrágokat úgy hordhattam, begyűrt pulóverrel! Talán 54 kiló voltam, annyi se. (A 182 centiméteremhez. Én nagyon szerettem. „Átugrottam a Trabant hűtőjét”, na ja, kis túlzással.)

Magammal nem azért foglalkozom ennyit, mert...

Nem is mondom végig. Hanem miért? Mert magamhoz értek igazán (ezt már mondtam), meg mert a fizikai állapotot valami nagyon fontosnak tartom. „Testléépítő”, ezzel viccelődtem ilyen „majomkodó” – sokak által nagyon szeretett – színpadi és egyéb „szerepléseim” során. Elég!

A 60 körüli súlyhoz azonban visszatérnék.

Bécs jó folyamatot indíthat el.

Éreztem, egész egyszerűen nem kell az ital. Ez a szervezet „ilyen irányú” igényét, efféle szervi-tudati összjátékát jelentheti. Remek!

Az angliai lófutatok (eléggyé jelentős versenyek Yorkból) csak délután háromkor kezdődtek. Válogathattam 4-5 iroda közül, hová megyek megnézni a dolgot a SIS-en (Sport Világhálózat). Az irodákról stb. nem akarok részletesen mesélni itt.

Mégis. Hogy milyenek a részletek, melyekben az Úristen lakik. Pár dolgot gyorsan. (Aztán rátérek a kék füzet ismertetésére.) Nem eseménybeszámolót írok, nem az a novellisztikus anyag itt. Na, vannak ellenszenves közönségű irodák, vannak zsúfoltak, vannak, melyek nekem nem hoznak szerencsét, vannak, ahol nincs audióközvetítés, mert teniszképek is mennek stb. Némán futó versenyeket nézni? Sivár, megerőltető, nem teljes élmény.

VII

De hát a versenyek leírásába, olyasminek ismertetésébe – kétségbeesett kísérleteim voltak már erre! –, hogy nekem mit jelentenek: végképp nem bocsátkozhatom. Egyáltalán, miért kezdtem el a lovít 1990-ben, ráadásul épp Bécsben. Erről már annyit volt szó. Közvetlen közelségben lenni „a pénzhez” (a pénzzel? ezt még magyarul sem tudom rendesen, nem hogy „pénzü!”), azonnali akciók részesének lenni, valami rendszerben mozogni (ahogy a politikaiakban soha!) – de ez túl sok lesz, megfakul... S mégis, ahogy Bécsben most rendre elhagytam régi kortyolóhelyeimet (Rochusplatz, Südbahnhof – itt a szokványos virslit sem fogyasztottam –, Elisabethplatz, Rádió környéke –!!! –, Zsibpiac, vissza megint a IX. kerületbe, Ferenc József pályaudvar – Doderer regényének fontos színhelye stb.), vonszolódva mentem, melegben, nem segített, hogy csak tomacipó, hogy meztláb... még mindig korán volt, messze volt három óra. „Dél-Afrikát” is közvetítenek, épp a telhetetleneknek, a korán-kezdőknek, aztán Franciaország (párizsi, vidéki pályák) szintén korábban indul, mint Anglia és Írország... de nem volt kedvem ilyesmihez. Újra megvizeztem a hal pofáját, felmondtam Doderer kőbe vésett versének pár sorát – fordításomban... ezt is annyit idéztem már, unom vele magam. „És a Szép mintha csak futna innen...” Félt cigaretta, de a paklit otthon hagytam... Újságot se vettem. Majd holnap, második s egyben utolsó napomon.

Most, ahogy írom ezt, hajnal van, „elindítottam” már napján Totyit. A karomon, épp a vállamon ül. Istenem, amikor 15-16 madarunk volt! Nem menne már. Iszonyatos munka is...

A „lóra” se vágytam. Yörl volt a fő versenyszínhely. Mellette a „kutyautó”-pálya, a harakiri-pálya Brighton. Egyszer elvonatoztam Londonból Brightonba. Versenynap is volt. De elfogyott a türelmem, inkább visszazötyörészttem Londonba, onnét néztem ilyen SIS-en a brightoni versenyt. Ilyen ez nekem, régóta ilyen volt már. De húztam-nyúztam, csináltam valahogy.

Hogy az irodalommal miként van ez – majd később. Ma el is gondoltam, felébredéskor rögvest: nem fogom sehol megemlíteni, hogy „erre utaltam korábban”. Észre lehet venni, mi tér vissza, mi marad el. Nem részletezem majd, hogyan van a pénzzel... a kiadókkal... reménytelen úgy, úgys folyton ezt emlegetjük, és mi változik? Hogyan van a botrányosan magas magyarországi árakkal, csak a bécsiekhez képest is fertelmesek, ha a fizetéseket vesszük. A közhelyes tárgykörökben ott győz a világ erőhatalma, hogy a végén az emberek beleunnak a dologba. Nem törődnek bele, nem is az, hogy nem törődnek vele – ezt nem engedhetik meg maguknak –, csak... Hagyjuk, mondom.

Metróútvonalat választottam minden valódi cél híján; íme, a Bécsben nagyobb újság- és szervi felhajtás nélkül épülő (bár persze reklámozott) földalatti 6-os szakasza is jó bővült, Simmeringig az egyik irányban, Ottakringig a másikban. (Amaz a reptérhez van közel, emez a Westbahnhof-tól kanyarodik, mondjuk, a villanegyed felé. Na ja. Simmeringbe akartam... hirtelen elhatározással Ottakring lett belőle. Déltre járt az idő. Menyi változott, szépült az Ottakring nevű városrész (kerület is)! Jelentősen „kimagasodott”, kifehérült, kiüvegült”. Majd az ódonabb Thaliastrasse, az Ottakringer Strasse... kicsit a külső körút felé mentem vissza. Döntöttem már. Egy Alsó-Döblingben működő irodát választok. Diszkréten meg lehet húzódni ott egy ablakmélyedésben egy „macskaasztalnál” (amelyik a kutyának sem kell), az ablakot egy hárs lombja súrolgatja, ha szél fúj... igaz, itt van az, hogy nincs hang, csak kép, de jó nagy a vetítőképernyő. Míg a Südbahnhofon szintén gyér a hang, ellenben a monitor kicsi.

Csak hát ez az alsó-döblingi iroda igen messzinek rémlett, ahogy a villanegyed felé nyomultam. (Alsó-Döbling a villanegyed alja, nem messze oda már a Duna-csatorna, az egyetem a füstölő Hundertwasser-kéményével, ha jól mondom, továbbá a gyarak.) Térkép nem volt velem. Harcos alkat, én, még metróraszállás előtt benéztem régi lakhelyemre, egy apácai hotelba, ott lehetett mindig vételezni „Bécs”-et. Most nem volt. Kínosnak éreztem, ahogy siváras, bár nem telefirkált falú utca utcára következett, kicsit kezdett emlékeztetni az egész úgy némely ír kisvárosra a sziget nyugati partján, vagy a Hernád utcára, a Murányi utcára – ez nem sértés! –, és a porosság, a napsütés, jól egy óra után... megszomjaztatott. Kávét! Nyitva álltak a Stambulía, Santoro stb. ajtók, ha jól mondom, talán említettem már ezeket a... régies helyeket. Nem mindegyik az, ám az én kávézóm, amit választottam, az: efféle kopárzat volt. Vendégek a bosokban, a pult mögött szerb-horvát asszonyosság, a kávé parányi és drága, de erős. Felbátorodva mentem tovább. Nagyvárosiasabb részek következtek, régi ilyen fél-kültelki máskálásaim emlékével. Óráim nem volt. Végül feladtam a caplatást, a 9-es villamost türelmesen-türelmetlenül megvártam valami blumenstrasse megállójában, irány Gersthof. Tudtam, oda megy fel – „mint már villanegyedbe” – egy 40-valahányas villamos. Jártam arra esős tavaszi alkonyon. A célhely meglett, nyilvánvaló volt, hogy közelebb vagyok már Döbling-Alsóhoz. Persze, némi bemért irányú gyaloglással a magvasutat – gyorsvasutat – is elérhettem volna, az Döbling-Alsó középpontjába visz. Onnét lehet, például, a szomszédos villamosvonalal a mulatózó Grinzingbe eljutni; délután 4 óra, fél 5 felé többször is élveztem a még üres, hűvös vendéglők hangulatát, a második vendég voltam aznap, mit tudom én, rendeltem egy nyolcadot stb. De most?

Óriásplakátokat tanulmányoztam, szőlóban elkanyarodó sín párokon töprengtem: a remízbe vezethetnek, este itt kanyarodnak le a megfáradt szerelvények, hajnalban a másik páron fordulnak rá vonalukra. Most már villák, temetőfalak mentén haladtam. Ó, istenem, hát ugyanilyen nagy napfényben vágtam át itt egykor pár teraszházon, vagyis földszintjükön, alagsorukon – a gyalogosok számára rendszeresített, a villanegyedes dombról az egyik villamosvonal megállójához vezető lépcső- és betonjárdasoron! Sok-sok fehérség,

fenyőfák. Végre egészen ismerős utcanevek következtek: Sternwartestrasse, Anastasius Grün-Gasse, Weimarergasse... Hú, a Weimarergasse! Mennem kellett valahová úgy jó hat éve, volt még időm, itt lófráltam, ezen az utcán. Jó hosszú! El is juttatott a 40/A busz megállójához, ez a 40/A közvetlenül az én szálláshelyem alatt szeli át a IX. kerületet. Ám nekem most a hársfaablakos-audiótlan iroda volt a célom, jóval arrébb még.

Oda is értem, három órát töltöttem ott (a 40/A helyett természetesen egy másik buszra kellett szállnom, s onnét már jól bejárt, pici szakasz vezetett a Helyhez). Lelkesedésem nem jött meg, ám természetes mód elragadott – szerényen – valami kis lendület; meglett a macskaasztalom, néztem a zajongó, fontoskodó, rokonszenves, közömbös jónépet; kutyákkal voltak ott, nejjel, aki hamar hazatolta aztán a babát, srácok, jugók, romák, hivatalnokfélék, harsány öregek, magukba roskadt polgárok etc. Második, utolsó napom is ugyanilyen járkálással telt, csak akkor a hangközvetítéses, sok-nagyképernyős irodán voltam jó két és fél órát, a Ferenc József pályaudvar előtti tér sarkán. Van arrafelé egy másik iroda is, a 4-es metróvonal utasai szállnak át itt a két körút közti negyedek felé igyekezvén, furcsa ez a józan áramlás az iroda előtt, míg te ott állsz, s néha veritékes homlokokkal azon tűnődsz, Albepalangót, Fuc Ciciolanót, Craxot, Bargedá Dayt, avagy netán Father Juninhót kell-e fogadnod. Valójában sem ez nem érdekel, sem az áramló tömeg, sem te az áramló tömeget nem érdekléd. Platánok szegélyezik ott a játszóteret, csavargók is üldögélnek a padokon, gyerekekkel játszanak szülei a piros-kék falovaknál, a homokozókban, te visszamégy a homokpályás (téli) közvetítéshez, fűvön a lovak lába kibicsaklik könnyen, ha deres a határ.

Vigyázva jársz, sokszor bicsaklott ki már a lábad Bécsben, na de jó, Pesten is, és majdnem magadra robbantottad lakásotokban az ódon autógejzirt, majdnem tüzet csináltál az ott feledett olajjal a konyhában etc., ám majdnem minden őszinte lakótársatok a házban, igen, megvall valami hasonló balesetet. Tüzet az emeleten mégis csupán egy kis hölgy okozott, akinek...khm, khm... igencsak megkérdőjelezgették komplettségét némelyek; én ilyet nem gondolok, nem mondok, bármiféle emberrel történhetik bármi, és a lófutamokban főleg; de nem mindig történik. Mármint a lényeg az lenne, hogy ihletedre jókor hallgass, játssz kis pénzzel, ám ilyen sugallatos meglepetéseket, 10-szeres, 8-szoros pénzeket, aztán higgy a bukmékereknek, amikor pár favorit, s némelyik 3-as, 4-es pénzzel, majd mégis jön. Ha fordítva csinálod, vagy más egyéb mód, bánni fogod végül. Hanem hát most, ahogy azt mondani szokás, nem erről lenne szó. A lófogadást végső soron jelentősebb vesztes nélkül lebonyolítottam. Sok éves tapasztalatom: józanul is „be lehet rúgni”, nagyon is, és a fogadás ittasan sincs eleve kudarcra ítélve. Itt is minden csak úgy van, ahogy a végén van; derűs közönnnyel gondolsz vissza ki nem használt „zseniális pillanataidra”, a csekély vesztes nem fáj.

VIII

Ne feledjük címünket: ezek mind pozi- vagy negatévutak, ismétlem, *tévtutak*, ezt bele kell érteni és gondolni, nem lehet csak úgy, hajrá-bele olvasni, hát igen, első délutánomon térkép nélkül is, valami megérzés alapján, meg hát naná, ez nem túl bonyolult feladat, igekeztem előbb Gersthof, aztán Alsó-Döbling felé. Csak úgy mondom.

A két füzetre rátérve pedig: első bejegyzésem ez (aztán folytatódik a dolog): ő, 15-e van, egy Alíz-halál-évforduló. (Totyi előtti Főmadarunk volt Alíz, ha lehet ezt így mondani; jó 12 évet élt, sérülten kaptuk, megmentettük, sánta maradt, végig kalitkában élt, rajongott értem, órákat álltm a „lakhelye” előtt, kezem bedugva a kis rácsajtón, ő beleült tenyerembe, firgett-forgott, nézett rám, így evett-ivott stb. Szélütést kaphatott 1996. aug. 15-én, felháborodva nyugtázta – verébtulajdonság! –, másnapra halott volt. Akkor 4 hónapig nem ittam, így könny nélkül vettem halálát, de... no, de mindenre nem térhetek ki.)

Felírtam pár nevet, barátaimét, feleségemét: ki mit gondol az én utazás-ellenességemről, „e Bécsem dolgáról”. Őket minősíti? (1./) Engem? (2./) Az emberi viszonyokat? (3./) Mert ezt is mind pontokba foglaltam. – Végre ingujjasan, sapka nélkül! – Végre a lófogadás lenullázódott bennem! – Untam a várost, azzal szórakoztam, hogy nem iszom. De nem kínomban untam bármit is. – A lovi: túl konkrét (is). S annyi mindent lehet gondolni róla, annyi a tévképzet. Szent ég, minek néztek engem miatta. – News: osztrák polit. és pletyk. hetilap. Nyúzz. A híreivel. Nyúznak minket a hírekkel, nyúzzák a híreket. Csak a halott hír jó hír!! – Bor, nálunk (M.o.). Ez is el lön rontva. Nem sajnálhatom le, aki iszik, ő nem. Vidoran elhaladok ivóhelyeim előtt. De megvetem, hogy a drágult bor rossz maradt stb. még mindig sokkal olcsóbb a talponállókban stb., mint Bécsben itt. – Rohadt globális parancs, erőltetés az „egészséges életmód”! Véletlen, hogy nekem pár egészségtelen dolog tényleg nem kell. De: Kafka: Éhezőművész. Ide (oda) vezet(ett) a konzekvencia. „Járj konzekvenciaterembe!”

A News (is) foglalkozik egy állítólag betegesen lesoványodott (soványkort is elszenvedett) énekesnővel. Abszurdum! Reklám inkább ez. Na ja, az énekesnő életének lényege a szereplés, a feltűnés. De alig milliméterekkel „teltebb” hölgyeket természetesen vesznek. (Manökenek, fotólédik.) Akkor mi ez? A világ ítéletei! – Mindegy, sapkában, sapka nélkül. Estére veritékeztem a fáradtságtól, nyűtségtől. A sapka jól felfogja, nem vitás. De nem mindegy ez is? – A kedv halála, ez van velem!

Magánügyosztályom: Emmá nyóc!

IX

Kedv lenullázva – de egy erős kávé, és... – Nincs *leszokás*. Mit sem ér a *harc ellene*. Egy *állapot* beáll. Nincs bor.

Bécset igazán szeretem. Nem Béctől irtózom. De Bécs az utolsó hely, ahová még megyek, és ezért van az egész iszony.

Budapestre nem járok, na ja, csak itt (ott) járok, és kész. ez se nem jó, se nem baj.

Hogy jót alszom? Első és második bécsi napom közt? Frászt. Este fél nyolckor lefekszem, besötétítek... erre kintről a visszhangos folyosóról (11 szoba van) óriási ribillió hallatszik be, ily zaj. Tömérdek illető rajcsúrozik. Nem szólok ki. Á. Tizenegykor nyom el az álom. Felriadok. Még mindig iszonyú balhé odakint. Üvöltözések, férfi és női hangok, hahoták, farúd csattog. Ezek a partvisokkal vívnak! Éjjel kettőre jár. Végre a szomszéd szobából egy angol ember kiszól. Szerencse, ő lakik mellettem. Csend lesz. Mormoló. Lassan lemorzsolódik a zaj. – Másnap látom jönni az egyik zajongót. Csikos pizsamában. Kis figura. Rabja önmagának. Elfordulok. Oly magányos volt. Na ja. – Újságot fogok olvasni. (Második napom.) De szépek a fenyők. Tegnap játszani kellett volna Needlewood Blade-et, jó eredményei is voltak, és mégis 10-az-1-hez adták. 50 schillingre 500-at kaptam vón, 100-ra ezret. A fene egye meg. Itt imbolyognak a fenyők az ablakom alatt a könnyű szelben. És nem játszottam Fenyőerdő Pengét. – Főzők, azaz készítik kávé. Porból, csapvízzel. Még „hányok”. Reggelente Pesten a bornak csak a látványára is okádtam már. (Megj. ma, jó 10 nappal a bécsi szeszelmradás után már nem öklendek ekképp.) – Mi mindennel nem élek. Blokkolva vagyok. A működés megvan, pl., de nem használom semmire. – Univ. = az „unás” jele. Med. univ. – A portásnak megemlítem a randalírozást. 15-en vannak, mondja, de nem tudja kik. Még nem látta őket. Hm?!?! – A takarítónőnek is szólok. Elsápad. De ugye itt mindig olyan csönd szokott lenni! Talán az angol úr is szól már? – Ki vagyok én, mégis, hogy „szóljak”? Elnézem visszahajló, benőtt-lenőtt lábkörmeimet. Atyaisten! Egy ilyen ember, mint én... – Más dolog: „Ami megesett, szégyellje magát az. Ő esett meg.” (Értsd: bármi dolog, történés.) – „A legrosszabbul az esne, ha jölesne”. Bármi. – „Ha magadat unod, mindent unsz. Holott nem vagy a világ. – Sebaj. Nem a világ!” – Ezeket el fogom mesélni egy barátomnak. (Nem nagyon meséltem el. Pesten aztán már a telefonozgatás is elmaradt. El van maradva, most is.)

Intézem a legszükségesebbeket, feleségem kutyánkkal vidéken van, Totyival és némi evéssel, munkával, rengeteg unalommal telik napom. Sebaj, az állatok tudnak aztán igazán unatkozni, de mennyire tudnak ők...!)

X

Furcsa ez a viszony – na ja – az állatokkal. Ahogy kutyánk is örökké „próbálkozik”. Azzal, amit nem szabad neki. Totyi is: mindegyre a két szobán kívüli teret akarná birtokba venni. (Nem mondtam már ezt? Kolibriként, helyben repül minden nyitott ajtóban. Kint gáz ég, véctártály tátong...) Ajánlott cédulák lengetésével fekézem meg őt.

Itt ugrott be (a kék füzetben) ennek az esszéovellának a címe. (Pozi...) Maga az, hogy „Esszéovella”: már Pesten. – Minden út tévút, minden pont tévpont. Csak az még addig se vezet, közben nem is kényelmesebb (pontban, helyben maradni). Na ja. – Valaki megkérdezte a megállóban a buszt. Jönnie kéne. Innen tudtam meg, hogy 12 óra 25 perc az idő. Leültem egy park sarkában, nyirkos volt a kő. Kutya járt körbe gazdájával, megszagolgotott, de kikerült. – Feljegyeztem itt: A SÖTÉT LÁTÁS. (Hű, írni tudsz, mondta mestereim társaságának utolsó élő tagja, csak túl sötéten látsz. Hatalmas bók. Ezt is megértem?) Három pont: 1./ Könyügyi sorsom 1989-2001. 2./ Milyen voltam (tudásra, harcosságra, mozgásjellegre... nem nyüzsögtem, hátrány). 3./ Írói sorsom végig, 1953-tól, 1960-tól, 1968-tól stb. – Összefoglaltam pénzügyi helyzetem. (Ha az „helyzet” egyáltalán.) Összefoglaltam, „más” mi ment el. „Elment: pia; cigaretta; a vágyak – nincsenek már történeteik képzeletemben (sem); szereplés vágya nulla; nincs esti gyenge fél-altató, semmi gyógyszer, csak fájdalmak ellen. Fájdalmak ellen! Üvöltve mondtam minap: tényleg dühösen, józanul: ha én nem, na. Elment: találkoztató, telefonáltoztató. Elment: repülés és ily célok. Eleve: utazás. Tévét alig nézek. Híreket kinnal olvasok. Ld. elébb.”

Csendesek lettek másnap estére „a zajongók”. Szinte hiányoznak. Most meg allergiás viszketés tör rám, így nem tudok aludni 11-ig. A lófogadás is „felspannolt”, bármennyire nem volt érdekes.

Milyen is volt Bécs, jegyeztem fel. Magas emeleti szobámban most jó. Végre megtekintettem a kertet. Jaj, a fenyők. Na mindegy. Kint: vánszorgás. Ehhez akkor a bor: csak még rosszabbat adott volna hozzá. – Összefoglaltam a kék füzet köv. lapján, kik tartoznak nekem pillanatnyilag (honoráriumok, 2000 forinttól max. 70000-ig terjedő összegek; egy van csak száz felett, az lesz a legkínosabb; örökké ezek a megalázó dolgok; nemcsak nekem). Hagyjuk. De téma volt ez is. Örökké téma ez. A szabadfoglalkozásnak befellegzett. Hogyan fogok kitarítani „a végig”? Feleségem: nem mindent ma kell végiggondolni. Jó, sok mindenre rábólintok, mint „Hemingway őrnagy”, aki azonban nem hisz sebesült keze gyógyulásában, ráadásul nem focista volt, hanem vívó; rábbadásul a feleségét is elvitte a spanyolnátha. „Meg ne halj nekem, te, itt ne hagyd az egészséget”, mondogatja feleségem.

XI.

Na, nem halok meg, és barátaim mind örülnek, hogy meglett azért „a Bécs”, még Gy.B.-nak nem mesélhettem el, de ő is örülni fog. Megírtam neki. Gy.B. Szigligeten van, írtak „mind” a névnapomra. Bár az ilyesmit csak ne vezessük be.

Hazautazásom hajnala. Jaj, mi e zaj! Kintről jön a kertből. Egy csapatnyi madárka- és fészekpusztító dolmányos varjú csapott le a fenyőkre, hársakra. Jó ég, ne! Lengetem ingem, elriadnak kicsit, visszajönnek. Mint egy bombázás. Aztán, akár eső után, megindul megint a pittyegős madárellet. Jó, hát ez itt „napirenden” lehet. Nekem mégis szörnyű. S jaj, hogy második irodai napomon nem játszottam meg a másik „Fenyőerdő”-lovat. Két ilyen nem nyer. Hát nyert. Hát ilyen ez. – Egy összefoglaló megint! Bécs: itt mindig tennék valamit, mert rosszul unom magamat. Pest: itt már jól unom magamat, s közben valamit mégis bírok tenni (muszáj tennem, megvan).

Ha elfogadjuk, hogy „akkor egy ilyen esszéovella = az életem, ami volt” (és nem az, részleteiben semmiképp, ami – részleteiben – ténylegesen volt), furcsa ellentétek adódnak, számuk tetszés szerint szaporítható. Mikre gondolok? Például: főleg a második napon zavart a hely, „az” az iroda – bár nagy vetítővászon, audió stb. –, a nyüzsgés. Meg valami hiányzott. Nem bírtam összpontosítani. Nem érdekelt igazán. Így vezetődtől be (helyes-e?), hogy amit megspórolok italon, vendéglőn, netán borotvakésen etc., feltehetem lóra. S ha nem nyerek, nem érdekel. 1./ egy darabig azért fáj; 2./ jobban is lehetett volna játszanom, ha érdekel! Figyelni a „Fenyőfa”-motívumra, kockáztatni netán, kontráznai saját jobb elképzelésemet (a logikait); egy zsoké szériáját (negatív lett) mégis folytatni, tökéletesen esélytelennek tartott lovat vitt, az állat neve ráadásul Soviet Flash volt, nekem végképp ellenszenves, de meg kell tanulni, az ilyesmi nem számít, hányszor nyerhettem volna a szintén Soviet Star-ivadék Soviet Line-on (még Londonban stb.). Amerikai tenyésztésű és elnevezésű lovak. Szinte csak ezekben, itt él „a szovjet fénye, hatalma”. S Soviet Flash (12 az 1-hez) nagyot nyert. Én nem.

A vendéglőkben viszont (az ellentétpár) szép nyugodtan tűnődhet az ember a bora felett (csak hát én nem ittam már), törölgetheti a majonéz-mártást a rántott gombájával, cigizhet. (Csak hát én nem cigiztem.)

XII

A varjak hajnali „légibombázása” a fák közt egyértelmű volt, írtam fel a füzetembe. Menekülni, el innen! Hogyan mernek csipogni a kismadarak „közben” is? Meg: a varjak azért csak esznek valamit. Parkokban etetni a varjakat! Ne legyenek éhesek. Kétes felfogás.

Ergo: bármilyen rémeset látok-hallok: csak az átlagosat. És így van ez a világ jelen(et)ekben is. Szóra sem érdemes. Tehát hagyjuk szó nélkül?

A fákon a tisztogató munkát a kismadarak végzik! Nem a varjak, nem a túlerőben lévők tehát. Na?

S ha végigcentizik a kis ligetet? (A varjak. Rettentő csak elgondolni is. De az életben...?)

Nem elég okosak, nem eléggé rafináltak a varjak talán. Kicsit „bolondos” zsarnokok. Nem alaposak, mindent átfedő, aprószemű-hálójuk, mint...

Mint lettek volna a II. világháború után a...

Mint a „globál-felfogás” ma...?

Pontokba foglaltam, hazafelé a vonaton (a termes kocsi sarkában; itt, ha nem közvetlenül a túlsó oldali ablakhoz ülnek, másutt felőlem ülhetnek; Bécsbe menet egyébként egymagam maradtam fülkémbe; drukkolhatok legközelebb) pontokba foglaltam, mi „maradt meg nekem”:

1. / A Koala Kártyabajnokság (két ligája, otthon, feleségemmel, 32. éve).

2. / Totyi. (Jaj, ő, nem egyszerűen, hogy „mindig EGY VERÉB.”)

3. / Szabad időbeosztás, magány, nyugalmas élet. (Van nekem oly?)

4. / Írás (de nem az irodalom).

5. / Egészség (szeretteimé is).

6. / Minimális, létkérdés nélküli pénz. (Lehessen megélni. S ez nem könnyű „friss” pénzből.)

(Holott rossz körülmények között dolgoztunk meg a „régi pénzért, az elért dolgokért, szellemi „rangért” etc. A létezésszakma – Ottlik – helyett inkább a technokrata szakmák vannak, a politika stb. Nem volt véletlen az Ottlik prózája ellen indított támadás sem. Nyilván személyes érdekek is motiválták. Hagyjuk!)

Akiket-amiket nem említettem: nem tartoznak a fontossági körbe? De. Csak kijebb. Valami intellektuális feltöltődés...valami akciózás is kell. (Nem elég a Bajnokság. Jó, de: bevásárlás a Csarnokban – ez sokaknak kevés lenne.)

Remélem, az „abszti” (elhagyósdí) nem olyan pitiáner rendeltetésű, hogy (itthon, idegenben) jobban kibírjam. Irodalmi és köznapi dolgokat jobban tűrjek. Az írás, jegyeztem fel, az ünnep? Nem. De az irodalom – támogatják-e, sikerül-e a jószándékú kiadóknak, lapoknak „velem-velünk egyetemben” fennmaradni? Az ünnep köznapba torkollik. Marad a reális. Nehéz megállapítani, konfrontativitáshiányom ellenére miért írok „kacatoló” cikkeket? Talán mert 1989-ig annyira nem lehetett? Elgondolom: Kosztolányi, Szép Ernő zsurnalisztikája, az akkori legjobb csapat – más volt, mint a maiak(é). A kor is más volt. Ez ma eleve egy rettentő kor. Senki személy szerint magára ne vegye.

Vigyázní kell: az „abszti” nyomán nehogy tökéletesnek érezze magát az ember. Ti gyarlók vagytok, én remek fickó. Jó, nagy toleranciát tehát... de ha ez túl sok lesz a végén, kitörhet megint... feszül-feszül... Még szerencse, hogy vannak íróársak, kiadói, folyóiratos emberek, akikkel konfliktushelyzet (még) nem alakul(t). Reméljük nem rosszabbodnak annyira a körülmények.

XIII

Hosszú éveken át mindenüvé csak gyalog jártam. Jó, ma nem megyek sehova; kiállításaimat, barátaim kiállításait sem nézem meg. Útvonalaim célszerűen lerövidültek. Budapestet (az egy szál Bécsen kívül) semmi uticéllal nem hagyom el. De járműre már szállok. Így történt, hogy a zsúfolt 16-os buszon csaknem eltört, összezúzódott etc. a csuklóm (a kézfejem). Nagy volt a tömeg, nem tolakodtam, ott fogózkodtam hát az erős ajtó szétcsapódásakor, ahol nem tanácsos. Egy életre megnyomorodhatna volna. Minden tönkrement volna akkor. Min múlt? „valami” – védett? Hogy a madarakat féltettem, hogy a „fenyős motívum” kihagyásán bánkódtam, sőt, eleve hogy kihagytam ezeket a csacskaságokat?

Nem mondtam ezt még? Ha megszokom az unalmat, nagyon nehéz lesz másokkal. Ha nem, nagyon nehéz lesz magammal.

Van, amit csak egy bizonyos határig lehet önérzettel elviselni. De hol ez a határ, és mi lesz kényszerű céljainkkal, ha „lepattanunk”? Egy kiadóra megsértődtem, lepattantam; visszatérek, ha módjával is. Máshonnét kitétték a szűrőmet. Miért épp tőlem váltak meg? Összeírtam, talán már pótlapon: hány kiadót próbáltam ki (mint fordító) az elmúlt 12 év alatt. Huszonöttnél is többet. Az első, 1989-es válságon (hogy nem lesz esetleg fordítói munkám) könnyű volt győzőm. Áradt a meló. És a globalizáció (hogy a „Nyugat” a helyünkre tesz minket) még megengedte, hogy egy fél-honoráriumból repülőjegyet vegyek Londonba, a háztartási pénzt odaadjam, urambocsá bankba is rakjak valamicskét. Ma egy fél honorárium egy fél háztartási pénzt nem ad ki. A magam jelentős honoráriumaira gondolok. Csak az elmúlt két és fél évben, 60 éves korom után is hihetetlen, remek esélyeim adódtak (1998/99 fordulóján...) – és sorra bedöglöttek. Nem mondtam már? Vagy elvették tőlem a fordítást, vagy meghalasztották. Mindegy, ha mondtam, az ismétlés híven tükrözi állapotomat. Épp csak pontokba nem szedtem itt. A kék füzetben is kétszer van akkor ez. Nem lehet elégszer.

Telik az idő, végtelen unalomban, kettesben Totyival. Sok mindent (sport, ilyesmi) néznék azért a tévén, de ő is itt ülne velem, s így féltene kellene őt, szeme ne rongálódjék. Minden sajátosan nehéz.

Egy rigmus:

*„Emléke szép, feledhetetlen,
csak akkor volt kibírhatatlan.”*

Persze, a két bécsi nap. Vonszolódások a Porzellangassén (Doderer „utcája” stb. Hirtelen megtorpanások. Hát most hova, merre? Csodás emlék. Sivár valóság.)

Egy délután, itthon, ivás. Vendégekkel. De se baj. Másnap folytatódik az „abszti”. (Nem az abszint! Abszti-ivók. Gyenge vicc.) Megint egyszer megmentettem magam. S ezért: amikor nagyon sovány voltam, (talán) mert nem ittam – vadul cigarettáztam. És zűrökbe is keveredtem. Amikor nagyon sovány voltam, ugye, erősen ittam. S még nagyobb zűrökbe keveredtem még. Ma: tiszta unalom. „Satori” – ezt nem szabad kimondani. Lásd Salinger: Teddy. Csak semmi okoskodást.

Május 20. Hat éve halt meg széncinegénk, lcsi! Neki voltak fenyőgallyak a kalitkájában! Élete utolsó három évét (a 12-ből) csaknem világtalanul töltötte. Hős volt. Szeretett minket. Ismerte kisvilágát, tudta, mi hol van, szorgosan táplálkozott. Végül tisztálkodni sem tudott. Nagy kolonc volt a két lába. Talán lcsi is védett engem, igaz, 18-án...?!

Elhanyagoltságod: hogy sosem voltak semmiféle „az”. Valami ködös, az voltál. Valami idegen. Ma már rémes is lenne, ha „téged kérdeznének”. Ma már egy riportot sem akarsz. Nem hogy szerepelni, aláírni. Bár elolvasnák legalább, akiket illet, elolvasnák ezt. És tudnának rólam!

XIV

Persze, minek?

XV

A bor: napjaim beosztása volt. (Újabb változat erre.) De az egész napot nem lehet borral beosztani. Dugójával, igaz, az unalom palackját sem lehet visszadugaszolni. Bár lenne ez örök búcsú. – S így variáltam a füzetben mindent. Személyekre szólóan. Csak hát az is „element”, hogy bárkit effélékkel felhívogassak. Na jól van, jól van, mondják, szellemesen... aztán más tárgyra térnek. Pl. hogy nem a lovakat kell jól megtippelni, hanem a rajtuk elveszhető apró összeget. – Mi a meditáció? Konkrét kis cselekvések, aztán elgondolkozni rajtuk. – Ha ekkora nyugalom van bennem (tényleg), nem kell mindenki fel megbeszélnem! – Ha vágnék inni, most szétinnám magam. Így legalább „egybe” vagyok „szét”. – Visszagondolok Londonra, Párizsra, Koppenhágára. De sok unalom volt az is mind, egy ponton túl. Csak elhitettem magammal, hogy... Lásd Pascal, célokra tűzünk ki, hogy elfedjük velük a szakadékot. Én: mesterséges szakadékokban hiszünk (lófogadás, könyvtervek), hogy elfeledjék unalmunk végtelen sivárságát. – Aztán egyszer csak elpusztulunk mégis.

XVI

Lassan a pótlapok jönnek. Totyi a kezemre száll, pihe-puhán, tényleg, ilyen hülyén mondható csak. Tán lemegyek d.u. a Csarnokba, félrerakattam egy zsák krumplit holnap reggelig, elhozom ma. Totyinak épp jó krumpli; az újkrumpli 168-190 Ft, nem is alkalmas a Totyi kajálásához. Ez 110 Ft-os krumpli, de nem „ó”, nem rohadt, nem „üveges”. Az árussal sokat hajtogatjuk, milyen jó krumpli ez, na ugye, milyen ízes krumpli. Mint Camus-nél Meursault, vagyok. – Londonban ittam ilyen nevű bort, jó drága. Jelentősebb nyeresem után

ittam. Ezt is meséltem már. – Szentkuthy még hitt az emberiség nagy kulturális kategóriáiban, ebből a hitből és szépségszisztemből csudálatos életművet alkotott. Lenyűgöző. Ma nem megy ez. Sem a szépségesen írt, állítólag „merész-témás” próza nem az igazi, sem a mégoly igényes, emberközeli, logikával és érzékenységgel lefegyverző esszéizáló próza. Nem. Engem viszont a főszerkesztők, szerkesztők, a közönség mérvadó, zsumnaliszta, filozofikus, szociologikus stb. exponensei nem tartanak „...” – minek is? Nem érdekesnek, nem, mérvadónak sem, ezek butaságok...nem én vagyok az, aki, na. Gondolataimmal – mely meghatározás, gondolatok! – semmiképp sem. Valami különlegesség vagyok, amiből lassan túl sok. (Mindig is az volt.)

Mármost ezt az érzetet nem feledtetni ital, külhön, ló, madár, itthoni kártya, nem feledtetni az írás stb. csak miért kellene feledni? Bele kell élni – így! – abba, ahogyan ez meg nekem nem érdekes. Sokan meg se keresnek, mert úgy érzik, valódi kapcsolatuk van velem. Vagy hát nem tudom.

Hogy jött ez ide mind? A végén nagyon elkalandoztam. Szerencsésen megmenti az ügyet egy érzet: ó, visszavágyva gondolok akár arra a kávézóra is, a poros-napfényes utcára. Holott nem volt jó. És hiába Szpéró, Alíz, Dömiék, a sok „elismerés”, a sok igyekezet, a magamé, másoké, a sok napsütés, lombok árnya, lovak, fenyők, folyópartok: sorolhatnám: élni nem volt jó. Az élet méltatlan arra a csodára, ami az élet – lenne.

Nem csoda, hogy – ha megengedheti magának – ide jut (vele az ember), az ember. Hát én talán ezt az egyet megengedhet(t)em magamnak, hogy azt mondjam: visszavágyom rá, vágyom is még kicsit, azzal együtt egy nagy kaka volt, kaka lesz, ráadásul ami jön, még...de hagyjuk, ennyire rossz se volt.

Na ugye, akkor. A kontra.

S fel, fel. És le, le.

Totyí fel-le repked a vállam és a karfa közt.

Gépelek, nem tört össze a kezem. Ez az egyedüli légyeg. Rilke: kibírni – ez minden. De épp ezek a kiváló emberek hitettek el velünk tévhiedelmeket, megalkuvó jókódásokat. Kihalni, ez minden.

XVII

És most én feledtem el valamit egy pillanatra, de nagyon. Hogy ez mind-mind tév, tév.

Ki akartam vinni a hallba a Bécs-térképet, már nem kell ehhez az íráshoz, nem is kellett igazán. Totyi is jönne (fölfedezni a „külső tereket”). Ajánlott cédulát emelek, attól majd elriad, szokásosan. De nem riadt el! Lejjebb csúszott a hátam közepe felé, kapaszkodott erősen. Lengettem hátra, majd lankadtam. Mert meghallottam azt a vágyakozó sziszegést, sippogást, amivel nyaranta minden reggel fogad minket. Az ilyen lényt nem lehet „elkergetni”.

Igen, mindenféle véleményem és állapotom és igazságom és távképzetem meglehet, és tudhatom azt is, bármint cselekszem, hibás az – itt az egyszer volt jó megoldás. Visszafordultam a térképpel, egyelőre, hagytam Totyit a hátamon.

Persze, ő meg „elszemtelenedik” ettől, ül csak, birtokol, magaspontjáról – vállamról – rikoltozik. Muszáj kimennem, épp az ő kosztjáért. Ez ilyen.

És minden ilyen. Kicsit még részletesebb, mint legapróbbnak hitt részletei. Kicsit más szerveződésű, mint (akár tévesnek is elismert) összefüggései, rendje-sora.

Holott semmi rend és semmi sor.

És hátha mégis...? De állj! Mennék ki megint, hát nyilván nem játssza meg másodszor is a sipákolós trükkjét. De megjátssza! Azt a... Hát... Na, ilyen nincs.

És mégis és jószérén csak ez VAN!

Ó oda ki akar. Akar oda ki. Ó, te jó ég, ő még...

Akar valahova!

És az elriasztását szolgáló ajánlott céduláknak sippog, könyörög.